

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

Roč. XXXIV

6/2000

Obsah

A. Kaiglová, E. Reichrtová: Starnutie – prirodzený proces organizmu?	285
R. Čornaničová: Vzdelávanie v treťom veku ako podpora kvality života	289
V. Bencko, E. Reichrtová: Životný štýl a kvalita života	293
J. Boháč: Seniori v ČR a kultúrna krajina	297
L. Hegyi: Aktuálne problémy geriatrickej starostlivosti v SR	299
P. Puškár, M. Samová: Hospicová starostlivosť	302
R. Dzúrik: Tichá pandémia – osteoporóza	306
J. Vontorčík: Historický vývoj poľnohospodárskeho využitia územia Slovenska	309
I. Tomaško: Gotická a baroková krajina stredného Spiša	313
A. Šimonovičová, E. Franková, M. Gódyová: Biokorózia historickej architektúry ako dôležitý faktor jej chátrania	317
V. Bauer: Vplyvy zatápania rudných baní na niektoré zložky životného prostredia	322

Tribúna

E. Ginter: Dĺžka života seniorov na Slovensku a v okolitých krajinách	326
--	-----

Kontakty

M. Moyzeová, Z. Izakovičová: Vzťah žiakov ZŠ k environmentálnej problematike	328
---	-----

Tretí vek a kvalita života

S narastaním priemernej dĺžky života sa zvyšuje na našej planéte počet ľudí v tzv. treťom veku. V súlade s týmto všeobecným trendom je aj situácia na Slovensku, kde ľudia nad 50 rokov predstavujú až 30 % populácie. V období stúpajúcej ekonomickej náročnosti na zdravotnícke i sociálne služby sa starnutie a klesajúci podiel ekonomicky aktívnej časti obyvateľstva stáva závažným problémom v živote každej vyspelej spoločnosti.

Optimálnu kvalitu života do značnej miery podmieňuje dobrá fyzická a duševná kondícia (a netýka sa to iba tretieho veku), ktorú významne podporuje zdravý životný štýl. Pojem "zdravý životný štýl" sa čoraz častejšie spomína v súvislosti s prevenciou civilizačných ochorení. Dobrá fyzická a duševná kondícia človeka závisí od jeho fyzickej a duševnej aktivity v optimálnom pomere s odpočinkom. Nie je iba planou teóriou, že zvýšený nárok na duševnú aktivitu má byť vyvážený zodpovedajúcou fyzickou námahou. Ide o fyziologické deje, do ktorých sú zapojené mnohé, navzájom prepojené procesy a ich disharmóniou vzniká depresia či už v imunitnom, hormonálnom alebo v nervovom systéme. Vedie to k významnému zníženiu kvality života, keďže sa tým navodia najrozličnejšie psychosomatické a neskôr aj klasické klinické prejavy zhoršeného zdravotného stavu.

Predĺženie veku bez závažných zdravotných problémov stojí v súčasnosti v centre pozornosti v celosvetovom meradle, najmä vo vyspelých krajinách, kde je vek dožitia významne vyšší v porovnaní so situáciou v bývalých socialistických štátoch. Vzťahy medzi narušeným životným prostredím na globálnej, ale hlavne na regionálnej úrovni, aspektmi zdravotnej kondície a kvality života seniorov sú výslednicou ich prevažujúceho životného štýlu v priebehu života. Zdravé životné prostredie a zdravý životný štýl už od mladosti dávajú šancu dobrej kvality života v seniorskom veku.

Vzdelávanie v treťom veku, edukácia seniorov, príprava na dôchodok, univerzity tretieho veku – to sú obsahovo veľmi široké terminologické spojenia. Edukácia v prospech sénia je výsostne spoločensky dôležitá súčasná téma. Vo vyspelých krajinách totiž dosiahol počet seniorov taký pomer v spoločnosti, že prestali byť okrajovou skupinou. Ich vzdelávanie môže byť príspevkom spoločnosti k širšej akceptácii modelov plnohodnotného životného štýlu v treťom veku, a tým i k pozitívnemu modelu plnohodnotného života človeka v každej vekovej etape. V dnešnej "učiacej sa spoločnosti" by vzdelávanie malo byť súčasťou základných sociálnych programov týkajúcich sa staroby, i keď, samozrejme, nemôže nahrádzať žiaduce sociálne a ekonomické zabezpečenie.

Eva Reichrtová

Aktuality

- J. Špulerová:** Záchrana lužných lesov v Rakúsku 283
- M. Círanová:** Alexander Huba osemdesiatročný 330
- J. Liptay:** Spoločné dedičstvo v spoločnej Európe 331
- O. Kopcová, Z. Pucherová:** Dni mladých ekologov a environmentalistov na KEE UKF 332

Recenzie

- E. Cudlínová:** Rolník a krajina 334
- K. Trizuliaková:** Slovensko – génus loci 334

Contens

- A. Kaiglová, E. Reichrtová:** Ageing – the Natural Process? 285
- R. Čornaničová:** Education in the Third Age as a Support to the Quality of Life 289
- V. Bencko, E. Reichrtová:** Life Style and Health-Related Quality of Life 293
- J. Boháč:** Seniors in the Czech Republic and the Cultural Landscape 297
- L. Hegyi:** Actual Problems of the Geriatric Care in the Slovak Republic 299
- P. Puškár, M. Samová:** Hospice Care 302
- R. Dzúrik:** Silent Pandemy – Osteoporosis 306
- J. Vontorčík:** Historical Evolution of the Agricultural Land-use in Slovakia 309
- I. Tomaško:** Gothic and Baroque Landscape of the Central Spiš Region 313
- A. Šimonovičová, E. Franková, M. Gódyová:** Biocorrosion of Historical Architecture as an Important Factor of its Treating 317
- V. Bauer:** Some Environmental Influences of Loding of Ore Mines 322

Tribune

- E. Ginter:** Life Expectancy of Seniors in Slovakia and Surrounding Countries 326

Third Age and the Quality of Life

In general, there is a growing number of persons in the so called third age, as the life expectancy increases in the world. This trend can be observed also in Slovakia, where people over 50 years create 30 percent of population. In the period of constantly rising financial support for health service and social services and simultaneous decreasing portion of economically active population, the human ageing became a serious problem for every developed country.

The optimum quality of life is considerably influenced by good physical and mental condition (not only in the third age), significantly supported by health-related life style. The term "health-related life style" became to be used more frequently in the context of prevention from diseases evoked by "modern life". Since the genetic predisposition to some disease is a primary factor, the attention regarding the healthy life style (helping to influence positively the genetic predisposition) is required. A good physical and mental health results from sound proportion between mental and physical activity on one side and the relaxation on the other side. It is not only theory, that improved mental activity should be balanced by adequate physical action. The impairment of a harmony among various physiological processes in the hormonal, immune a nervous system leads to a disruption resulting in the various psychosomatic and later in the classic clinical health impairment, or diseases.

The life expectancy in the developed countries has been found to be longer if compared to the situation in the former communist countries. The impaired quality of environment and the different life styles between countries in the last decades might be responsible for this difference. The particular countries face the problem how to improve the potential health of their elderly, and the zero-growth populations. The good life quality of seniors depends in a majority on their healthy life style even from the youth.

Considering the development and the problems of human society in the world (ageing of human population, decrease of extensive sources for its social security and health service, elevation of the role of personal response for the own life quality, etc.) education in the population of seniors becomes more and more important. In the present time the institutions established in our country – universities and academies of third age, clubs as well as various activities for enlightenment and culture of seniors – represent only some supporting points for their future formal development and satisfaction.

Eva Reichrtová

Contacts

- M. Moyzeová, Z. Izakovičová:** Basic School Scholars' Attitude to the Environment 328

Recent News

- J. Špulerová:** Salvation of the Alluvial Forests in Austria 283
- M. Círanová:** Alexander Huba – 80 Jahre Old 330

- J. Liptay:** Common Heritage in the Common Europe 331

- O. Kopcová, Z. Pucherová:** Days of Young Ecologists and Environmentalists on the KEE UKF . 332

Reviews

- E. Cudlínová:** Farmer and the Landscape 334
- K. Trizuliaková:** Slovakia – Genius Loci 334